

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Kontrollsystemet i ekologisk produktion

Kai Alajoki

NTM-centralen i Egentliga Finland | 17.3.2023

**Aktuellt om:
Växtföljd
Ekoplan
Förökningsmaterial**

Ekologisk växtproduktion: växtföljd

- Krav på baljväxter
 - Minst 30 % av åren i en växtföljd på varje jordbruksskifte
 - Som ett år med baljväxter räknas växtbestånd med enbart baljväxter, en blandning där baljväxter ingår samt en baljväxt som såtts som bottengröda till spannmål
 - T.ex. ärt, bondböna och vicker
 - Vallbaljväxter i blandningar t.ex. blålucern och klöver

Ekologisk växtproduktion: växtföljd

- Krav på växter som upprätthåller markens bördighet
 - Minst 50 % av åren i växtföljden
 - Ett- eller fleråriga vallar
 - Bottengrödor: vallbaljväxter eller övriga vallväxter eller mellan- och fånggrödor
 - Minst en ”bördighetsgröda” som huvudgröda
- Vid odling av grönsaker på friland även växter som producerar stora mängder skörderester, t.ex. huvudkål

Ekologisk växtproduktion: växtföljd

- Inga övriga ändringar i växtföljdsreglerna för spannmål, oljeväxter, potatis och ettåriga specialgrödor samt trädgårdsväxter
 - Spannmål högst 3 år i rad
 - Ettåriga specialgrödor inom samma växtsläkte högst 2 år i rad

Exempel på växtföljd

		Antal/ andel år	Rotation				
Uppfylls kraven?	Ja	5	1. Gröngödslingsgröda (vallbaljväxt)	2. Vårsådd spannmål	3. Vårsådd spannmål + bottengröda (vallväxt)	4. rybs	5. ärt-spannmål + bottengröda
Baljväxt	Ja	40 %	1	0	0	0	1
Bördighetsgröda	Ja	60 %	1	0	1	0	1
Bördighetsgröda som huvudgröda	Ja						
Årsbegränsning	Ja						

Ekoplan

Planera och beskriv – förverkliga och dokumentera – visa upp vid kontrollen

- Ekoplanen är ett krav för alla aktörer inom ekologisk produktion
 - Minimikraven kommer från produktionsvillkoren
 - En beskrivning av verksamheten och lokalerna
 - En beskrivning av anskaffningar och lagring
 - En beskrivning av riskhanteringen
 - En beskrivning av produktionskedjan; produkternas spårbarhet
 - En beskrivning av märkningarna: t.ex. ekologiska produkter och produkter i omläggningsskede
 - En beskrivning av bokföringen av varuflödet: hur man för bok över produktionen, lagret och rengöringen samt hur balansräkningen görs
 - Blankettbotten för lagerbokföringen finns i Odlarbrevet 1/2021, s. 14 ([Odlarbrev 1/2021 \(ruokavirasto.fi\)](#))

Dokumentera 1/2

- Ekoövervakningen är efterhandsövervakning, så det är viktigt att dokumentera
 - **Om något inte finns dokumenterat har det ur ekokontrollens perspektiv inte gjorts**
 - Varje ekologisk produkt ska gå att spåra och följa upp under alla produktionsskeden
 - en plan för och en beskrivning av uppföljningen ska ingå i ekoplanen

Dokumentera 2/2

- Att verifiera beskrivningarna i planen
 - Bokföringsuppgifterna verifieras med hjälp av verifikat
 - Skiftesbokföring
 - Insatsmedel som skaffats till gården: frön, gödselmedel m.m.
 - Lagerbokföringens balans, en sammanfattning av mängden insatsmedel och färdiga produkter
 - Ska räknas per kalenderår (minst)
 - Varje händelse ska antecknas (bokföras) inom sju dygn

Risker och riskhantering

- Känn igen riskerna och hantera dem
 - Försiktighetsåtgärder, blankettbotten i odlarbrev 1/2022, s. 15
[Försiktighetsåtgärder \(ruokavirasto.fi\)](https://www.ruokavirasto.fi/forsiktighetsatgarder)
 - T. ex. ett ekoskifte ligger intill ett konventionellt odlat skifte: skyddszon på minst 1 m
 - Beskriv eventuella risker och sätt att undvika dem

Beskrivning av växtskyddet

- Årliga förebyggande åtgärder
 - Växtföljd, bekämpning av ettåriga och mångåriga ogräs
- Effektiverade åtgärder
 - Effektiverad bekämpning av ettåriga och mångåriga ogräs
 - Användning av växtskyddsmedel
 - De inom ekoproduktionen tillåtna medlen finns i bilaga 2 till produktionsvillkoren

Beskrivning av växtskyddet

- Sjukdomar och bekämpningen av dem
 - Vilka sjukdomar och på vilka skiften
 - Hur förebygga
 - Blandade växtbestånd, mellanår?
 - Vilka sorter används?
 - Resistens mot sjukdomar, betning?

Förökningsmaterial

Förökningsmaterial inom ekologisk växtproduktion

- Inom ekoproduktionen ska man redan från början av omläggningen i första hand använda ekologiskt producerade frön och plantor alltid då dessa finns tillgängliga
- Under vissa förutsättningar är det möjligt att använda konventionellt producerat förökningsmaterial, om det inte finns tillräckligt med ekologiskt producerat eller OML-förökningsmaterial tillgängligt

Den nationella förteckningen

- I den nationella förteckningen finns upptagna de arter som anses vara tillräckligt tillgängliga som ekologiskt utsäde kvantitativt och som lämpliga sorter på den finländska marknaden
- Förteckningen publiceras varje år före slutet av januari. Förteckningen gäller 31.1.2023–31.1.2024
- För arter, underarter eller sorter som införts i den nationella förteckningen **kan NTM-centralen inte bevilja** partispecifika tillstånd att använda konventionellt förökningsmaterial, förutom i vissa särskilda situationer
 - Tillstånd kan beviljas för produktion av nytt förökningsmaterial, t.ex. för produktion av gårdens eget utsäde

I den nationella förteckningen finns följande arter:

- **Foderärt**, dvs. de ärtsorter som tröskas när fröna mognat
 - Gäller ej matärt, dvs. ärt som används som livsmedel, eller växtbestånd som skördas före frömognad till foder (t.ex. s.k. grönfoderärt) eller används som grüngödsling
- **Timotej**
- **Rödklöver**
- Den nationella förteckningen finns på Livsmedelsverkets sidor: [Nationell förteckning \(ruokavirasto.fi\)](https://www.ruokavirasto.fi)

Förökningsmaterialregister

- Livsmedelsverket upprätthåller ett register över ekologiskt förökningsmaterial där allt förökningsmaterial som finns tillgängligt ingår
- Företag som marknadsför förökningsmaterial kan anmäla partier till registret när dessa går att beställa och kunden kan ges en bekräftelse på beställningen
- **Finns arten och sorten upptagen i registret går det inte att få tillstånd att använda konventionellt utsäde**
- Registret finns på Livsmedelsverkets sida [Förökningsmaterialregister \(ruokavirasto.fi\)](https://www.livsmedelsverket.fi/ruokavirasto/forkningsmaterialregister)

Livsmedelsverkets allmänna tillstånd

- **Det allmänna tillståndet är i kraft 1.2.2023-31.1.2024**
- Du kan använda konventionellt producerat förökningsmaterial utan tillstånd från NTM-centralen om det tas upp i Livsmedelsverkets allmänna tillstånd [Allmänt tillstånd att använda konventionellt producerat förökningsmaterial \(ruokavirasto.fi\)](https://www.ruokavirasto.fi/ruokavirasto/tillyksvaltuutus)
- Tillståndet ska vara i kraft antingen då förökningsmaterialet skaffas eller vid tidpunkten för sådd
- Skriv upp den sådda/planterade arten, sorten och mängden om du hänvisar till det allmänna tillståndet

Partispecifikt tillstånd

- Du kan anhålla om ett partispecifikt tillstånd om förökningsmaterialet inte finns upptaget i förökningsmaterialregistret som ekologiskt/OML-producerat
- Tillståndet kan sökas antingen via Livsmedelsverkets elektroniska tjänst Touko eller med ekokontrollblankett 9c som lämnas in till NTM-centralen
- Logga in på Touko på adressen <https://touko.ruokavirasto.fi>

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

ANSÖKAN
tillstånd att få använda konventionellt producerat förökningsmaterial

Ekokontrollblankett 9C

NTM-centralens anteckningar

Datum	Dnr

Blanketten ifylls tydligt med textade bokstäver eller på maskin och returneras till NTM-centralen senast 1.5.

1. UPPGIFTER OM SÖKAN- DEN	Odlarens namn	Gårdssignum
	Odlarens näradress	Postnummer och postanstalt
	Telefonnummer	
	E-postadress	NTM-centralen

2. TILLSTÅND ATT FÅ AN- VÄNDA KON- VENTIONELLT PRODUCERAT FÖRÖKNINGS- MATERIAL	Växtslag	Sort
	Anv.mängd (kg/st)	Komponent i en fröblandning Nej ☐ Ja ☐
	Tillstånd ansökes med följande motivering (se ifyllningsanvisningarna). Välj bara en punkt ☐ (a) Ingen sort av önskat växtslag finns registrerad i registret över ekoförökningsmaterial ☐ (b) Ingen förpackare kan leverera förökningsmaterial före sådden trots att beställning gjord i god tid ☐ (c) Den sort som finns i registret lämpar sig inte för avsett användningssyfte ☐ (d) Syftet är forskning, småskaliga fältförsök eller bevarande av vissa sorter ☐ (e) Produktion av nytt förökningsmaterial för odlarens eget bruk. Ange arealen (ha eller m2) för sådd eller plantering under den kommande växtperioden.	
	Motivering	

Skild utredning eller plan som bilaga

Fortsatt tillstånd att använda fröblandningar med konventionella komponenter från tidigare år

- Du kan ansöka om ett fortsatt partispecifikt tillstånd hos NTM-centralen om de konventionellt producerade komponenterna inte omfattas av det allmänna tillståndet
- **NTM-centralen kan bevilja ett tillstånd förutsatt att fröblandningen ursprungligen skaffats för en enda växtsäsongs behov**

Minimiomläggningstider för ekologiskt producerat förökningsmaterial per växtgrupp

- **Produktionsvillkoren ska ha följts på odlingsskiftet i minst**
 - **24 månader före sådd**
 - Ettåriga växter, t.ex. spannmål
 - Tvååriga växter, t.ex. kummin
 - **24 månader före skörd**
 - Produktion av vallfrö, t.ex. klöver och timotej
 - **36 månader före den skörd eller växtbestånd som används som förökningsmaterial**
 - Fleråriga växter, t.ex. revsticklingar av jordgubbe, skott av äpple

Produktion av förökningsmaterial som produkt under omläggning

- Omläggningstiden i utsädesproduktion är minst 12 månader före skörd
 - Alla ettåriga och fleråriga arter samt vallväxtarter
- Utsäde som tröskats på ett OML2-skifte är utsäde under omläggning
 - Kan vara TOS-utsäde eller certifierat utsäde

Kom ihåg att OML1-skörd räknas som konventionell och inte kan användas inom ekologisk produktion ens som gårdens eget utsäde utan ett allmänt eller partispecifikt tillstånd.

Aktuellt om ekologisk djurproduktion

- Tillståndet att förstöra hornanlaget (kalvar) är aktörsspecifikt, medan avhorningstillståndet (vuxna djur) är djurspecifikt – ansöks separat hos NTM-centralen
 - Avhorningstillståndet ska sökas på nytt i år
- Tillståndet att använda konventionellt producerat foder i undantagssituationer söks hos Livsmedelsverket
 - Se närmare uppgifter i produktionsvillkoren
- Mer information om djurproduktionen ges på stödutbildningen för ekoodlare 11.4

Anmäl ändringar

- Kom ihåg att meddela eventuella ändringar till NTM-centralen med Livsmedelsverkets Ekokontrollblankett 10 – [Anmälan om förändring \(ruokavirasto.fi\)](#)
- Uppgifterna överförs inte från stödsidan

Kommande ekoutbildningar

- Tisdag 11.4.2023 kl. 10-14.30, endast via Teams
 - Anmälan senast 3 dagar före via [Eko-stödutbildning 11.4.2023 \(lyyti.fi\)](https://lyyti.fi/eko-stodutbildning-11-4-2023)
- Utbildningar på finska:
 - 23.3.2023 kl. 10-14.30, på Teams/i Reso, fullmäktigesalen vid Nallinkatu 2
 - 28.3.2023 kl. 17-21, på plats i Somero församlingscenter, Härkäläntie 1
 - Anmälan senast 4 dagar före via [Luomutukikoulutukset 2023 \(lyyti.fi\)](https://lyyti.fi/luomutukikoulutukset-2023)

Kontaktuppgifter till NTM-centralens ekoteam

Service på svenska

- Kai Alajoki tfn 0295 022621

- Kitty Enberg tfn 0295 022555
- Teija Nielsen tfn 0295 022624
- Eila Strang tfn 0295 022667

- E-post: luomu.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
eller fornamn.efternamn@ely-keskus.fi

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Tack!

kai.alajoki@ely-keskus.fi
www.ntm-centralen.fi